

Prišedši na svetlo, se je ozrl, a vhoda ni videl nikjer več; skala se je bila že zaprla. Potipal je v žep, ima li še zlato jabelko. Ko se je prepričal, da je še ima, je vesel hitel domov, ker vedel je, kako željno ga pričakuje bolna mati.

Dal je materi jabelko v roko, in takoj je ozdravela. Moral ji je vse natanko povedati, kar je doživel in videl pri kačah. Ker nista imela več denarjev kot nekoliko krajcarjev, dejal je zlato jabelko v mošnjo, in takoj je bila polna zlatov in srebrnikov. Živela sta srečna in zadovoljna; imela sta vsega obilo, in ni jima bilo več treba trpeti lakote kot nekdej. Dobromil je večkrat rekel: „Obilno so mi živali povrnile moje usmiljenje.“

Nasprotnika.

„Muren, muren, pridi ven,
Pusti domek svoj zgrajen;
Jedel bodeš kruh ovsen,
Če preveč ne bodeš len;“

Njivo morava orati,
Nanjo ajdo posejati.
Muren, muren, pridi ven,
Pusti domek svoj zgrajen!“

Tako je pel Tilnov Tomažek že gotovo delj, kot četrť ure. Sedel je na domačem vrtu, zrl nepremično pred-se v tla in vabil črnega murna iz skritega in varnega zavetja v zemlji. Kaj je hotel ž njim napraviti, tega najbrže niti sam ni znal; to je gotovo, da ni mislil iti ž njim njive orat, kot je pel, ker Tomažek ni bil priden deček, in kako naj bi bil tudi oral z murnom, s tako drobno živalico, pomislite no, prosim vas! Ker pa murna le ni bilo na izpregled, je postajal Tomažek vedno bolj srdit; z vedno večjo vnemo je kričal in razgrajal, da se je čulo po celi vasi. Na ovce pa, ki jih je pasel na vrtu, ni mnogo pazil; če so bile na domačem vrtu ali pa v sosedovi detelji, to mu je bilo vsejedno. Bodo vsaj prej site, in bom smel prej domov gnati, si je mislil, če jih je zagledal v detelji, in mirne vesti je ostal na svojem mestu.

„Ti jesihar ti, vekavi, kaj pa kričiš že tu celo večnost, da bi kmaľu oglušil od tvojega vpitja; na ovce pa ne paziš, vse so bile v naši detelji!“

Nenadoma kot tromba so mu zadonele te besede na uho, in dve nepoznani roki sta segli od zadaj po Tomaževih laseh, ki se še ozreti ni mogel, da bi videl svojega nepričakovanega napadalca, ker ga je oni držal trdno za lase in neusmiljeno stresal njegovo glavo sem in tje. A po glasu je izpoznal, da neljubi gost ni nihče drugi, kot sosedov France, ki je gotovo kakih pet let starejši od njega, in močan gotovo za dva Tomažka. A vkljub temu se druge dni Tomažek ne boji Franceta, to se pravi, tedaj se ga ne boji, če je daleč od njega, zakaj Tomažek zna hitro teči, France pa ne more, seveda ne, ker je malo šepav na levi nogi. O, tedaj je Tomažek srčen; če le kje zagleda svojega nasprotnika, takoj ga mora malo pooponašati, takoj pošeplje malo na levo stran, da ga oni vidi, in zviije telo. Danes pa je bil Tomažek v Francetovih rokah in zato prav ponižen.

„France, lepo te prosim, pusti me, oj pusti me!“ je kričal Tomažek, „saj bom pazil na ovce, in nagajal ti tudi ne bom več, še svoj nožiček ti dam, če me izpustiš!“

„Kaj boš ti dal, ti sraka nagajiva, le pokori se malo, na, da boš znal, kako je Absalon za lase visel na hrastu.“ In France je vnovič nategnil Tomažkove lase. „Na, in ušesa imaš tudi tako mrzla, gotovo te zebe vanje, čakaj, da ti jih malo ogrejem!“

Oj, kako bridko kesanje se je polastilo Tomažka, oj, kako da je bil vendar tako neumen, da ni nagnal ovc iz detelje; in vendar so mu doma oče vedno zabičevali: „Rajši drži ovce vedno za rep, kot bi jih pustil na tujo zemljo!“ A Tomažek ni slušal, o ne, Tomažek ni imel te navade, čemu? — Slednjič ga je France vendar izpustil, in se mu, odhajaje, še škodoželjno smejal, češ, sedaj si skusil jedenkrat mojo roko. — Da, po resnici povedano, Tomažek in France nista bila prav nič prijatelja, in to že celo leto ne, prav od lanske jeseni sta se že vedno bolj po strani gledala. Tomažek je šel namreč nekoč ravno iz šole; hodil je samo še popoldne, no, saj je bil pa tudi star že več kot deset let, — ko sreča ravno pri vaškem potoku Franceta.

„Alo, Tomažek, odkrij se!“ je zakričal France nad njim, „danes je cesarjev god, jutri bo pa mesarjev.“ Ker Tomažek tega seveda ni hotel storiti, mu je izbil oni klobuk raz glave, in ker sta stala baš na mostu, je odletel naravnost v potok. „Ha, ha“, se je smejal oni poredno, „sedaj pa vidiš, kako se neposlušnost kaznuje!“ Tomažek pa je bil silno jezen, kar skočil bi bil vanj in ga razgrizel, ali sedaj ni bilo časa, pa tudi srčnosti ne.

Hitro je skočil v potok in moker do nad kolen je srečno ulovil klobuk in ga rešil iz mrzle vode. Od tedaj je pa vedno oponašal in nagajal Francetu. Seveda mu je oni večkrat zapretil, da mu bo ob priliki navil uro; Tomažek pa tega ni hotel, da bi mu kdo uro navijal, zakaj dobro je vedel, da uro komu naviti, ni nič družega, kot ušesa nategniti, za lase prijeti ali pa še kaj hujšega. In zato se je vestno ogibal nasprotnika, to pa tem lažje, ker je bil hitrih nog, France pa ne. A danes mu je vendar-le prišel v roke: žalosten dokaz temu je bila boleča glava, razmršeni lasje in rdeča ušesa.

No, Tomažek je kmalu pozabil to nezgodo, skočil je pokoncu in zavrnil nagajive ovce, ki so se že zopet bližale sosedovi detelji. Nato se je pa spomnil, da je lačen. Sicer ni bilo ravno dolgo temu, odkar je pomedel lep kos kruha, ali saj veste, kako prijetno je jesti. Oziral se je okrog po domačem vrtu, če bi še kje visela kakšna hruška ali kakšno jabelko, toda zastonj, vse je bil že davno potrebil z drevja. Tedaj se je pa nečesar spomnil, in skoro se mu je čudno zdelo, da se ni bil že poprej. Pri sosedovih so imeli češplje, ki so bile zrele šele precej pozno v jeseni, in prav pred par dnevi je videl vse črno in modro po drevju — toliko jih je bilo. Bile so polne, da je vse viselo, in zreli plod, sladki plod se je zibal na vejah, in veje so silile k tlom; preveč so bile obložene. In Tomažek je bil lačen. Splazil se je do sosedovega vrta in poželjivo in tako hrepeneče je upiral lačne oči na češplje, in sline so se mu delale v ustih in skominjalo ga je. Ah, češpljice, tako sladke, tako zrele, tako lepe so ga vabile k sebi, mu kazale svoje sočno meso. Že je bil pri-

pravljjen na skok črez plot, toda spomnil se je Franceta, potipal je ušesa, — še sedaj so bila gorka — in ni skočil črez plot. Sklenil pa je, trdno sklenil, da pojde v mraku, ko privesla mesec na nebo, in pade noč, gluha noč, ki ne sliši ničesar in ne bo mogla povedati nikomur, kaj je delal Tomažek, da je kradel češplje. Pst!

In ko se je zmračilo, in so zašumljala drevesa lahno in tiho večerno pesem, je Tomažek zgnal ovčice skupaj in zapodil v hlev. V zvoniku je zazvonilo ‚Marijo‘, toda Tomažek ni utegnil moliti, ni utegnil misliti, kako milo vabijo zvonovi vse zemljane k molitvi po srečno prestanem dnevu; le odkril se je in oprezno stopal proti sosedovemu vrtu.

Kaj, ali v istini ni nikogar, ki bi posvaril Tomažka, da ne bi hodil tje, kamor ga vleče želodec? Tomažek ga ne čuti, ušesa niso več vroča, glava ne boli več, a notri v srcu mu nekdo veli: „Tomažek, ne hodi, ne hodi, ne hodi! Vidiš, koliko lučij ima Bog, po vsem nebu so razkropljene, tako svetle, tako lepe, in Bog te bo videl, in tvoj angelj varuh se bo jokal, ker ga bo sram, da ti kradeš, a tebe ni sram! Tomažek, ne hodi, ne hodi, ne hodi!“ A Tomažek ni slišal, temveč je šel.

Vse tiho naokrog. Že je pod češpljami, že trga sladko sadje, maši v usta in polni žepe. Dober tek, Tomažek! Vse žepe je imel že skoro polne, le v levi hlačni bi jih šlo še par, in klobuk je bil še tudi prazen. Tega je hotel tudi napolniti. Poželjivo se je stezal kvišku, trgal plod in vlekel veje k sebi. Kar stopi na nekaj trdega, ki se mu izproži pod nogo in ga z glasnim ropotom zgrabi za peto na čevlju. No, Tomažek, dober tek! Ah, kako se je prestrašil, mislil je, da je prišel sam peklenšček ponj in ga uklenil za nogo. Hotel je zbežati, toda ne more se premakniti z mesta. Prestrašen zakriči, pogleda, kaj ga vleče. k tlom in vidi. Ah, tako! — France je bil nastavlil pod češpljo skobca, to je železno past, z močnimi ostrimi zobmi, v katero je po navadi lovil lisice; s tem je mislil postreči prijateljem domačih češpelj, ker je bil opazil, da veje vsak dan bolj vstajajo, in da postaja plod na njih vedno redkejši. Zato je postavil past pod češpljo, in jo vrhu tega še privezal z vrvico k drevesu. Strahom izpozna Tomažek, da se je vjel v past kot lisica, strahom spozna, da se mu bo sedaj težko rešiti, še težje morebiti kot lisici; ona bi v takem slučaju si odgriznila nogo, kaj pa naj stori Tomažek, svetujte, prijatelji mili, kako rešimo našega znanca! Tu je treba hitre pomoči, zakaj Tomažek vleče nogo, trudi se na vso moč, znoj mu stopa na čelo, kri se mu vznemirja, in srce, ah kako mu bije! Tomažek, zapni suknjo, da ti ne uide iz prsij! Toda zato ni časa: France se prikaže izmej drevja.

Tomažek, vleci, reši se, reši, če ne, dobiš rdeča ušesa! In Tomažek poskuša vnovič svojo srečo in skuša odtrgati past od čevlja, ki se je prav pri peti zadrila v usnje. — Resk —! peta se odtrga, past popusti, Tomažek je prost. — Ravno pred nosom jo je še odnesel Francetu, sicer brez pete na desnem čevlju, vendar zdravih udov. Lahko noč!

Telo je že še zdravo, a kaj pa duša?

Cvetko G.

